

บทที่ 4

วิเคราะห์เหตุผลความซ้ำซ้อนเกี่ยวกับการยกเว้นความรับผิดชอบ ของการทารุณกรรมสัตว์

กฎหมายว่าด้วยการป้องกันการทารุณกรรมสัตว์นั้น ถือได้ว่าเป็นกฎหมายที่มีบทบัญญัติที่สำคัญอย่างยิ่งต่อบรรดาสัตว์ต่าง ๆ ที่อยู่ภายใต้การบังคับใช้ของพระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ. 2557 เนื่องจากกฎหมายป้องกันการทารุณกรรมสัตว์นั้น ถือเป็นกฎหมายที่บัญญัติขึ้นเพื่อป้องกันมิให้บุคคลกระทำการใด ๆ อันเป็นผลให้สัตว์ได้รับความเจ็บและปวดทรมาน ซึ่งสาระสำคัญของกฎหมายป้องกันการทารุณกรรมสัตว์นั้น มีวัตถุประสงค์ที่ไม่ว่าจะเป็นประเภทของสัตว์ที่จะได้รับความคุ้มครอง ลักษณะของการทารุณกรรมสัตว์ วิธีการทารุณกรรมสัตว์ รวมไปถึงกระบวนการบังคับใช้กฎหมาย และบทลงโทษที่บัญญัติอยู่ในกฎหมายป้องกันการทารุณกรรมสัตว์ แต่กฎหมายป้องกันการทารุณกรรมสัตว์นั้นก็ไม่ได้มีเพียงขอบเขตคุ้มครองการทารุณกรรมสัตว์เท่านั้น ยังคุ้มครองไปถึงสิทธิของผู้ที่กระทำต่อสัตว์ในกรณีที่มีความจำเป็นต้องกระทำการป้องกันอันตรายที่เกิดจากสัตว์ต่าง ๆ โดยสามารถที่จะนำมาเปรียบเทียบและวิเคราะห์ถึงระหว่างกฎหมายของต่างประเทศกับของประเทศไทยในเรื่องการยกเว้นความรับผิดชอบของการทารุณกรรมสัตว์ได้ ดังต่อไปนี้

4.1 ความจำเป็นเกี่ยวกับการทารุณกรรมสัตว์เพื่อป้องกันชีวิตและร่างกายอันเกิดจากการกระทำของสัตว์

พระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมสัตว์และการจัดสวัสดิภาพของสัตว์ พ.ศ. 2557 มาตรา 21 (6) การกระทำทารุณกรรมสัตว์ในกรณีที่มีความจำเป็นเพื่อการป้องกันอันตรายแก่ชีวิต ร่างกายของมนุษย์หรือสัตว์อื่น หรือทรัพย์สินเป็นสิ่งที่กฎหมายคุ้มครองเกิดขึ้นกับชีวิตหรือร่างกายของมนุษย์แต่เพียงเรื่องเดียวเท่านั้น เพราะหากให้การคุ้มครองไปถึงสัตว์อื่นและทรัพย์สินด้วยนั้น เห็นว่าไม่มีความเหมาะสมในกรณีที่จะกระทำได้ เพราะสัตว์ต่าง ๆ เหล่านั้นไม่อาจรับรู้และแยกแยะได้ว่าอะไรคือสัตว์อื่น สิ่งไหนคือทรัพย์สินที่มีค่าสัตว์ต่าง ๆ เหล่านั้นได้กระทำทุกอย่างไปตามสัญชาตญาณ มิได้เกิดจากการไตร่ตรองภายใต้สามัญสำนึกภายใต้ขอบเขตเช่นเดียวกับมนุษย์

ซึ่งพระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมสัตว์และการจัดสวัสดิภาพของสัตว์ พ.ศ. 2557 มาตรา 20 บัญญัติว่า ห้ามมิให้ผู้ใดกระทำการอันเป็นการทารุณกรรมสัตว์โดยไม่มีเหตุอันสมควร ซึ่งสามารถอธิบายได้ว่า การกระทำที่จะเป็นการทารุณกรรมสัตว์โดยไม่มีเหตุอันสมควรนั้น คือ การกระทำที่เกินไปกว่าเหตุ สามารถยกตัวอย่างการกระทำที่เข้าลักษณะการทารุณกรรมสัตว์ของมาตรา 20 ในพระราชบัญญัติดังกล่าวได้ คือ

กรณีนายสิริพจน์ สุทธิพิบูลย์ อายุ 35 ปี เจ้าของร้านเสริมสวยได้เข้าแจ้งความกับพนักงานสอบสวน สน.หัวหมากว่าสุนัขสีขาวเพศผู้พันธุ์ไทยชื่อว่า “เจ้าขาว” ที่เลี้ยงเอาไว้บริเวณใต้ “อำนวยการพัฒนา อพาร์ทเมนท์” ปากซอยรามคำแหง 60/2 ถนนรามคำแหง แขวงหัวหมาก เขตบางกะปิ กรุงเทพฯ ถูกนายอานนท์ เมฆสัน อายุ 35 ปี พ่อค้าขายข้าวมันไก่ใช้เหล็กตี และใช้มีดแทงสุนัขจนตาย เหตุเกิดเมื่อกลางดึกวันที่ 13 เม.ย. ที่ผ่านมา โดยมีการนำคลิปวิดีโอวงจรปิดมามอบให้กับเจ้าหน้าที่ตำรวจ ความความคืบหน้าเมื่อวันที่ 15 เม.ย. ที่สน.หัวหมาก พ.ต.อ.สรายุทธ จุณณวัตต์ ผกก.สน.หัวหมาก พ.ต.ท.นพพร ศรีสุชาติ รอง ผกก. (สอบสวน) สน.หัวหมาก เจ้าของคดีเชิญตัว นายอานนท์ เข้าพบเพื่อสอบปากคำข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้น เบื้องต้นนายอานนท์ให้การรับสารภาพว่า ตนมีอาชีพเปิดร้านขายข้าวมันไก่อยู่ข้างปั๊มเชลล์ใกล้กับอพาร์ทเมนท์ที่เลี้ยงสุนัข เมื่อประมาณ 3 สัปดาห์ที่ผ่านมา ลูกชายตนอายุ 7 ปี วิ่งเล่นถูกสุนัขตัวดังกล่าวที่ล่ามเอาไว้กัดเข้าที่แก้มก้น ต้องพาไปรักษาฝี 5 เข็ม โดยมีนายสิริพจน์มาจ่ายค่ารักษาพยาบาลให้ แต่ตนก็ยังรู้สึกโมโหที่สุนัขมากัดลูกของตน ซึ่งคนอื่น ๆ ถูกกัดด้วย นอกจากนี้สุนัขยังชอบไล่กัดรถที่ขับผ่านไปมาในซอยเป็นประจำจนต้องล่ามไว้

นายอานนท์ ให้การต่อว่า ก่อนลงมือก่อเหตุคืนนั้นตนกลับจากปิดร้านรู้สึกเหนื่อยมาก เมื่อเดินผ่านจุดดังกล่าวเห็นสุนัขถูกล่ามอยู่ ก็เลยเดินเข้าไปดูพบ รปภ. อยู่ใต้อาคาร จึงพูดคุยว่าสุนัขเคยกัดลูกตนไม่ควรจะปล่อยเอาไว้ รปภ. คนดังกล่าวก็บอกตนว่าหมาไม่มีเจ้าของจะฆ่าก็เชิญ ด้วยความโมโหที่เคยกัดลูกชายตนจึงไปหาท่อนเหล็กมาตีสุนัขจนแน่นิ่ง แต่ยังไม่ตาย จึงไปหยิบเอามีดซามูไรมาแทงซ้ำ เพื่อไม่ให้ทรมานแล้วเอาศพสุนัขไปทิ้ง ทั้งนี้พอมาทราบว่าถูกแจ้งความเอาผิดก็ยินยอมมาเข้าให้ปากคำ และขอรับผิดชอบสิ่งที่เกิดขึ้น รวมถึงอยากฝากขอโทษทุกคนผ่านทางสื่อมวลชนสำหรับสิ่งที่เกิดขึ้นด้วย อย่างไรก็ตามตนก็จะแจ้งความเอาผิดกับนายสิริพจน์เช่นกัน เพราะแสดงตนเป็นเจ้าของสุนัขแล้วปล่อยให้สุนัขออกมาเพ่นพ่าน และไล่กัดลูกชายของตนกับคนอื่น

ทางด้านนายฉวีวิน อ่อนสมัย รปภ. อำนวยการพัฒนา อพาร์ทเมนท์ เล่าว่า ตนกับเจ้าขาวผูกพันกันมาก เพราะเป็นสุนัขที่น่ารัก ขี้เล่น วันเกิดเหตุนายอานนท์เงินรถขายข้าวมันไก่เดินปรีมาหาตน พร้อมถือเหล็กไว้กับมือ ก่อนเดินเข้ามาถามว่า ฆ่าได้มัย้ ตนบอกว่าพี่ก็มีครอบครัว ไม่กล้าบปกตัวกฎหมายก็ทำ จากนั้นนาย

อานนท์ก็ใช้เหล็กตีเจ้าขาว ตนรู้สึกกลัวทำอะไรไม่ถูกได้แต่หยิบโต๊ะ เก้าอี้ ที่วางเกะกะ ขวางหน้ากล้อง วงจรปิดออก ให้นักกล้องถ่ายให้ชัดที่สุด ความที่กลัวและจับเวลาจึงไม่กล้าเข้าไปช่วยเจ้าขาวได้แต่ยืนดู และหันหลังให้เพราะไม่อยากเห็น จากนั้นนายอานนท์ไปหยิบมีดมาแทงที่หัวเจ้าขาวตนวิ่งขึ้นไปเรียกแฟนให้ลงมาช่วย แต่เจ้าขาวตายแล้ว รู้สึกเสียใจที่ช่วยเจ้าขาวไม่ได้ และรู้สึกกลัวกับเหตุการณ์ความโหดร้ายของนายอานนท์ ซึ่งอาจจะตัดสินใจลาออกจากรปภ. ขณะที่นายสิริพจน์ กล่าวว่า ในความเป็นจริงแล้วก็ได้ดูแลเจ้าขาวกันหลายท่าน และตนก็เป็นตัวแทน และถือเป็นเจ้าของสุนัขคนหนึ่ง โดยเจ้าขาวหลงมาเมื่อต้นเดือนม.ค.ที่ผ่านมา ตนจึงให้อาหาร และพาไปฉีดยาทุก ๆ อย่างที่สุนัขตัวหนึ่งพึงจะได้รับและเพื่อป้องกันผู้อื่น

ผู้สื่อข่าวถามว่าสุนัขตัวดังกล่าวคุดหรือไม่ นายสิริพจน์ตอบว่า เรียกว่าเป็นหมาปัญญาอ่อนกว่าได้ เพราะว่าเป็นหมาเด็กที่ชอบมีงับเล่นตามประสาหมา คือถามว่าเคยกัดใครจนบาดเจ็บหรือไม่ ยืนยันได้ว่าไม่เคย เพราะก่อนที่มันจะมาเชี้ยวทั้ง 4 เชี้ยวถูกหักจนเหลือครึ่งหนึ่งทั้งหมด มันกัดใครไม่เข้าอยู่แล้ว และมักจะเล่นกับคนตลอดเวลา มันไม่คุดแต่มีปัญหาเกี่ยวกับลูกคูร์ณีนั่น ซึ่งหลังจากที่เจ้าขาวไปกัดลูกคูร์ณีถามว่าแผลเข้ามากมัย ก็ไม่ได้เข้านะครับ เพราะเห็นเด็กยังวิ่งปรืออยู่ในส่วนของคำรักษาพยาบาลทางตึกและผู้ดูแลหลาย ๆ ท่าน ก็ช่วยดูแลคำรักษาพยาบาลกันคนละเข็ม สองเข็ม และตนก็เคยแจ้งผ่านทางผู้ดูแลตึกไปแล้วว่าถ้าค่าใช้จ่ายไม่พอก็ให้มาบอก แต่ก็ไม่ได้รับการแจ้งกลับมาแต่อย่างใด ก็นึกว่าทางคูร์ณีก็คงพอใจแล้ว เพราะเรื่องผ่านมาเกือบเดือนแล้ว

นายสิริพจน์ กล่าวต่อว่า หลังจากเกิดเรื่องดังกล่าวตนก็ได้ลாம்โซ่สุนัข และใส่ตะกร้อครอบปากเพื่อป้องกันไม่ให้เกิดขึ้นอีก ส่วนตอนกลางคืนก็จะลாம்ไว้เหมือนเดิมแต่ถอดตะกร้อครอบปากออก ซึ่งหลังสงกรานต์นี้ตนก็จะนำไปเลี้ยงไว้ที่อื่น แต่ก็มาเกิดเหตุก่อน หลังจากตนเห็นคลิปวิดีโอดังกล่าว ตนไม่แน่ใจว่าเรามีเรื่องกันอย่างไรแต่ตอนเกิดเหตุนั้น จากการพูดคุยกับ รปภ. ที่อยู่ในเหตุการณ์บอกกับตนว่า ทางผู้ก่อเหตุเดินเข้ามาถามว่า ขอขำมันได้มั๊ย ซึ่งน้องยามก็ตอบไปว่าถ้าพี่ไม่กลัวกฎหมายก็เอา จนเกิดเหตุดังกล่าว ด้าน พ.ต.อ.สรายุทธ กล่าวว่า เบื้องต้นจึงได้แจ้งข้อกล่าวหาว่าทารุณกรรมสัตว์โดยไม่มีเหตุอันควร มีโทษจำคุกไม่เกิน 2 ปี ปรับไม่เกิน 40,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ และพกพาอาวุธมีดไปในเมืองหมู่บ้าน ทางสาธารณะ โดยไม่มีเหตุอันควร โดยนายอานนท์ให้การรับสารภาพตลอดข้อกล่าวหา จึงปล่อยตัวชั่วคราว ทั้งนี้ทางเจ้าหน้าที่จะได้ทำการสอบสวนต่อว่า สุนัขดังกล่าวมีใครรับเป็นเจ้าของ หากมีก็จะเตรียมแจ้งข้อหาทำให้เสียหายเพิ่มเติมกับผู้ต้องหา อย่างไรก็ตามถ้าหากผู้ต้องหาไม่มีความประสงค์ต้องการจะแจ้งความ

ดำเนินคดีกับเจ้าของสุนัขดังกล่าว ทางเจ้าหน้าที่ก็จะเรียกมาสอบปากคำ พร้อมกับแจ้งข้อหาปล่อยปละละเลยสัตว์คู่ หรือสัตว์ร้ายให้ออกไปทำร้ายผู้อื่นจนได้รับอันตรายต่อไป¹

ในกรณีดังกล่าวยังไม่เป็นที่แน่นอนว่าสัตว์นั้นจะก่อให้เกิดภัยอันตรายแก่ผู้กระทำการป้องกันอย่างแน่แท้ ซึ่งผู้กระทำการป้องกันอาจมีวิธีการหลีกเลี่ยงภัยอันตรายที่เกิดจากสัตว์ได้ แทนที่จะขจัดภัยอันตรายที่เกิดจากสัตว์นั้นด้วยวิธีที่รุนแรง โดยการใช้อำกำลังตอบโต้กลับไป เพราะผู้กระทำการป้องกันมีความสามารถวิจิตรคิดแก้ปัญหาเฉพาะหน้าได้มากกว่าสัตว์ที่ก่อให้เกิดภัยอันตราย ผู้เขียนเห็นว่ากรณีภัยอันตรายที่เกิดจากสัตว์นั้น ต้องเป็นภัยอันตรายที่มาถึงตัวผู้กระทำการป้องกันแล้วจริง ๆ เช่น ในกรณีสุนัขเห่าใส่ก็ยังไม่นับว่าสุนัขนั้นจะเข้ามากัด ผู้กระทำก็ยังสามารถที่จะอยู่เฉยได้ เพื่อรอดูท่าทีแต่หากสุนัขนั้นวิ่งเข้ามาหาแล้วผู้กระทำจึงจะเกิดสิทธิในการทารุณกรรมสัตว์ได้ เพราะเป็นกรณีที่ภัยอันตรายนั้นมาถึงตัวแล้วและไม่อาจหลีกเลี่ยงด้วยวิธีการอื่นได้ นอกจากการตอบโต้กลับไปด้วยกำลังแต่ต้องเป็นการกระทำที่พอสมควรแก่เหตุด้วยเพื่อขจัดภัยดังกล่าวให้หมดไป ซึ่งสามารถพิจารณากฎหมายของต่างประเทศในเรื่องความจำเป็นเกี่ยวกับการทารุณกรรมสัตว์เพื่อป้องกันชีวิตและร่างกายอันเกิดจากการกระทำของสัตว์ได้ ดังต่อไปนี้

ประเทศสหรัฐอเมริกายังได้นำหลักการป้องกัน โดยชอบด้วยกฎหมายมาปรับใช้กับกรณีการทารุณกรรมสัตว์ได้ เพราะในประเทศสหรัฐอเมริกานั้นมีประมวลกฎหมายอาญามลรัฐมิชิแกน หมวด 9 ว่าด้วยเรื่องสัตว์ (The Michigan Penal Code. Chapter LX Animals) โดยกฎหมายจะคำนึงถึงผลของการกระทำเป็นสำคัญ กล่าวคือ ความผิดฐานการทารุณกรรมสัตว์โดยมีเหตุฉกรรจ์ เป็นกรณีที่เมื่อมีการกระทำหรือละเว้นการกระทำใด ๆ ที่เข้าลักษณะของการทารุณกรรมต่อสัตว์ ซึ่งบัญญัติไว้ในกฎหมายเกิดขึ้นแล้ว ผลของการกระทำนั้นทำให้สัตว์ได้รับอันตรายอย่างสาหัสหรือมีผลกระทบต่อสัตว์อย่างเลวร้าย อาทิเช่น ทำให้สัตว์ตาย พิการ หรือผิดรูปผิดร่างอย่างสาหัสจนไม่สามารถใช้งานได้อีกต่อไป ทำให้สัตว์ได้รับความเจ็บปวดทุกข์ทรมานอย่างสาหัส หรือทำให้สัตว์เจ็บป่วยหรือต้องทนทุกข์ทรมานหากดำรงชีวิตอยู่ต่อไป ผู้กระทำก็จะต้องถูกเพิ่มโทษสำหรับการกระทำที่รุนแรงหรือเป็นผลให้สัตว์ได้รับความเจ็บปวดทุกข์ทรมานสาหัสนั้นมีอัตราโทษในความผิดฐานการทารุณกรรมสัตว์จะมีความแตกต่างกันไปในแต่ละมลรัฐแล้วแต่กฎหมายจะกำหนด โดยโทษจำคุกมีตั้งแต่โทษจำคุกกระยะสั้นไปจนถึงโทษจำคุกกระยะยาว พบว่าระยะเวลาของโทษจำคุกสูงสุดสำหรับความผิดฐานการทารุณกรรมสัตว์ที่ได้มีการกำหนดไว้มีตั้งแต่อัตราโทษจำคุกสูงสุด 10 ปี ในมลรัฐหลุยเซียน่า ไปจนถึงอัตราโทษจำคุกสูงสุดเพียง 90 วันในมลรัฐโอไฮโอ และโทษปรับมีอัตราค่าปรับ

¹ เดลินิวส์. (2559). *พ่อค้าข้าวมันไก่ โรมอบตัวหลังคว่ำขามูไรร่างหมา-แค้นกัดลูก*. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : <https://www.dailynews.co.th/regional/391865> [2561, 12 สิงหาคม].

ตั้งแต่เล็กน้อยจนถึงค่าปรับจำนวนมาก พบว่าอัตราโทษปรับมีจำนวนค่าปรับตั้งแต่ 150,000 ดอลลาร์ ในมลรัฐโอริโซน่า จนถึง 5,000 ดอลลาร์ ในมลรัฐคอนเนตทิคัต

ประเทศอังกฤษมีกฎหมายที่เกี่ยวกับเรื่องการทารุณกรรมสัตว์ไว้ใน Criminal Law Act 1967 กำหนดให้บุคคลมีสิทธิใช้เหตุผลที่เหมาะสมในการป้องกันตนเอง เนื่องจากตกอยู่ในสถานการณ์ที่มีการประกอบอาชญากรรมหรือมีการกระทำความผิดเพื่อหยุดยั้งมิให้มีการกระทำความผิด โดยประเทศอังกฤษได้เสนอแนวทางการปรับปรุงกฎหมายเพื่อให้เหมาะสมกับสถานการณ์ทางสังคม เนื่องจากมีผู้หญิงและเด็กตกเป็นเหยื่อของอาชญากรรมทางมากขึ้น จึงควรมีแนวโน้มในการป้องกันตนเอง โดยแนวคิดในการป้องกันตนเองตามหลักกฎหมายอังกฤษจะต้องมีเหตุผลที่เหมาะสม ซึ่งบุคคลอยู่ในสภาวะการณ์ต้องป้องกันตนเองหรือผู้อื่นจากการเกี่ยวกับการป้องกันตนเองโดยชอบด้วยกฎหมายของประเทศอังกฤษตาม Draft Criminal Code Bill โดยได้แบ่งแยกอย่างชัดเจนระหว่างการป้องกันซึ่งผู้กระทำโดยรัฐ หรือ Public Defense และหารกระทำโดยเอกชน โดยในมาตรา 44 บุคคลจะต้องป้องกันตนเองได้ต้องพิจารณาจากพฤติการณ์หรือความเชื่อว่ามีคามจำเป็นและพอสมควรแก่เหตุ

ในประเทศฝรั่งเศสประมวลกฎหมายอาญา ได้มีการบัญญัติในเรื่องการป้องกันโดยชอบด้วยกฎหมายได้โดยการป้องกันนั้นจะต้องได้สัดส่วนกับความร้ายแรงของการกระทำด้วย ไม่ว่าจะการกระทำนั้นจะเป็นการกระทำต่อสิ่งใดก็ตาม เช่น การกระทำต่อมนุษย์ด้วยกันหรือแม้แต่กับสัตว์ก็ได้รับความคุ้มครองในกฎหมายนี้ และไม่อนุญาตให้การกระทำการป้องกันให้ผู้ประทุษร้ายนั้นถึงแก่ความตายโดยเจตนา

จากการศึกษาในเรื่องของความจำเป็นเกี่ยวกับการทารุณกรรมสัตว์เพื่อป้องกันชีวิตและร่างกายอันเกิดจากการกระทำของสัตว์ในกฎหมายของต่างประเทศ และเมื่อนำมาเปรียบเทียบกับกฎหมายของประเทศไทยนั้น ผู้เขียนพบว่ากฎหมายของประเทศไทยได้มีบทบัญญัติที่เกี่ยวข้องกับการทารุณกรรมสัตว์ไว้ในกฎหมาย 2 ฉบับ คือ ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 381 ให้ผู้ที่กระทำการอันเป็นการทารุณกรรมต่อสัตว์หรือฆ่าสัตว์โดยให้ได้รับทุกขเวทนาอันไม่จำเป็น ถือว่ามีความผิดตามประมวลกฎหมายอาญาและต้องระวางโทษตามกฎหมาย โดยมีโทษจำคุกไม่เกิน 1 เดือนหรือปรับไม่เกิน 10,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ และในมาตรา 382 ได้วางหลักไว้เกี่ยวกับกรณีที่บุคคลใช้สัตว์ทำงานจนเกินสมควร หรือใช้ให้ทำงานอันไม่สมควร เพราะเหตุที่สัตว์นั้นเจ็บป่วย ชราหรืออ่อนอายุ ถือว่ามีความผิดตามประมวลกฎหมายอาญาและต้องระวางโทษตามกฎหมายโดยกำหนดบทลงโทษให้มีโทษจำคุกไม่เกิน 1 เดือนหรือปรับไม่เกิน 10,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

อีกทั้งในพระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมสัตว์และการจัดสวัสดิภาพของสัตว์ พ.ศ. 2557 มาตรา 20 กำหนดให้ผู้กระทำการใด ๆ อันเป็นการทารุณกรรมสัตว์โดยไม่มีเหตุอันสมควร และหากฝ่า

ฝืนผู้กระทำจะต้องมีโทษตามมาตรา 31 ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน 2 ปี หรือปรับไม่เกิน 40,000 บาท หรือ ทั้งจำทั้งปรับ และในมาตรา 21 กำหนดว่าต้องเป็นการกระทำทารุณกรรมสัตว์ในกรณีที่มีความจำเป็นเพื่อ การป้องกันอันตรายแก่ชีวิต ร่างกายของมนุษย์หรือสัตว์อื่น หรือทรัพย์สินเท่านั้น จึงจะได้รับการคุ้มครอง จากกฎหมายฉบับนี้ โดยพระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและจัดสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ. 2557 มี บทบัญญัติในการป้องกันการทารุณกรรมสัตว์ไว้ในมาตรา 21 (6) กำหนดว่า การกระทำดังต่อไปนี้ไม่ถือว่าเป็น การทารุณกรรมสัตว์ตามมาตรา 20 หากได้กระทำไปเพื่อป้องกันอันตรายแก่ชีวิตหรือร่างกาย หรือ ทรัพย์สินของมนุษย์ ซึ่งถือเป็นข้อยกเว้นของการทารุณกรรมสัตว์

ผู้เขียนมีความเห็นว่าจากบทบัญญัติกฎหมายทั้ง 2 ฉบับที่ได้กล่าวมาข้างต้นแล้ว กฎหมายทั้ง 2 ฉบับมีความซ้ำซ้อนกันในเรื่องของความจำเป็นเกี่ยวกับการทารุณกรรมสัตว์เพื่อป้องกันชีวิตและร่างกายอัน เกิดจากการกระทำของสัตว์ ซึ่งอาจจะเกิดความสับสนให้แก่เจ้าหน้าที่ของรัฐในการปฏิบัติงานในเรื่องดังกล่าว ได้ว่าควรที่จะลงโทษบุคคลผู้กระทำความผิดในฐานทารุณกรรมสัตว์ตามกฎหมายใด และในมาตราใด ผู้เขียนจึงมีข้อเสนอแนะว่า ควรที่จะยกเลิกบทบัญญัติความรับผิดชอบเรื่องความจำเป็นที่เกี่ยวกับการทารุณกรรม สัตว์เพื่อป้องกันชีวิตและร่างกายอันเกิดจากการกระทำของสัตว์ในประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 381 ออก แล้วให้ใช้โทษของพระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมสัตว์และการจัดสวัสดิภาพของสัตว์ พ.ศ. 2557 มาตรา 20 ซึ่งเป็นบทลงโทษผู้ที่กระทำความผิดเกี่ยวกับการทารุณกรรมสัตว์เพื่อป้องกันชีวิตและร่างกายอัน เกิดจากการกระทำของสัตว์แทน เพราะในบทลงโทษของพระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมสัตว์และ การจัดสวัสดิภาพของสัตว์ พ.ศ. 2557 นั้นมีอัตราโทษที่สูงมากกว่าประมวลกฎหมายอาญาที่เป็นเพียงแค่ลหุ โทษ และยังมีความครอบคลุมการกระทำความผิดเกี่ยวกับการทารุณกรรมสัตว์ที่รัดกุมมากกว่าประมวล กฎหมายอาญา

กล่าวโดยสรุป ผู้เขียนจึงเห็นสมควรให้มีการยกเลิกบทกำหนดโทษของการทารุณกรรมสัตว์กรณี ความจำเป็นเกี่ยวกับการทารุณกรรมสัตว์เพื่อป้องกันชีวิตและร่างกายในประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 381 ออก แล้วใช้บทลงโทษของพระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมสัตว์และการจัดสวัสดิภาพของสัตว์ พ.ศ. 2557 มาตรา 20 แทน ก็จะส่งผลให้บทลงโทษมีความชัดเจน และมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น อีกทั้งยังส่งผล ให้เจ้าหน้าที่ของรัฐไม่เกิดความสับสนว่าจะลงโทษบุคคลที่กระทำความผิดตามกฎหมายใด

4.2 ความจำเป็นเกี่ยวกับการทารุณกรรมสัตว์เพื่อป้องกันความเสียหายที่จะเกิดแก่ทรัพย์สินจากการกระทำของสัตว์

พฤติกรรมการทารุณกรรมสัตว์นั้นสามารถเกิดขึ้นได้กับสัตว์ทุกชนิดไม่ว่าสัตว์นั้น ๆ จะเป็นสัตว์ที่มนุษย์นำมาใช้ประโยชน์หรือนำมาเลี้ยงดู หรือเป็นสัตว์ป่าหรือสัตว์ทั่วไปที่ไม่มีเจ้าของ โดยรูปแบบและลักษณะของการทารุณกรรมสัตว์ รวมทั้งความรุนแรงของการทารุณกรรมสัตว์นั้น อาจมีความแตกต่างกันไปตามบริบททางสังคม จริยธรรม และวัฒนธรรมของแต่ละสังคมว่าจะมีทัศนคติความเชื่อ หรือมุมมองต่อสัตว์ชนิดนั้น ๆ เป็นเช่นไร ทั้งนี้พฤติกรรมการทารุณกรรมสัตว์ดังกล่าวนี้จะมีลักษณะต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นทางตรงหรือทางอ้อม เช่น การทุบตี การทำร้าย การทรมานในการเลี้ยงดูสัตว์โดยการกักขังไว้ในที่เลี้ยงที่คับแคบหรือการจัดพื้นที่ให้สัตว์อยู่ไม่ถูกสภาพแวดล้อมของสัตว์ การฝึกสัตว์โดยความทารุณเพื่อใช้สัตว์แสดงความบันเทิงและการกีฬาโดยไม่คำนึงถึงความเป็นอยู่ อาหารการกิน หรือสภาพจิตใจของสัตว์ การปล่อยปลละเลยโดยขาดอาหารและที่อยู่อาศัย การกระทำโดยจำเป็นเพื่อป้องกันทรัพย์สินนั้น ถือเป็น การป้องกัน การก่อให้เกิดอาชญากรรมอย่างหนึ่ง นอกจากนั้นเมื่อพิจารณาเกี่ยวกับขอบเขตการป้องกันที่ชอบด้วยกฎหมาย โดยจะต้องพิจารณาถึงมาตรฐานสังคมในเรื่องความพอสมควรแก่เหตุด้วย

การกระทำกรณีจำเป็นในการทารุณกรรมสัตว์เพื่อป้องกันทรัพย์สินอันเกิดจากการกระทำของสัตว์กฎหมายของประเทศไทยในเรื่องการทารุณกรรมสัตว์นั้น พระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมสัตว์และการจัดสวัสดิภาพของสัตว์ พ.ศ. 2557 มาตรา 20 ได้บัญญัติเกี่ยวกับความรับผิดชอบของผู้ที่กระทำการทารุณกรรมสัตว์โดยไม่มีเหตุอันควร ซึ่งสามารถยกตัวอย่างได้จากคำพิพากษาฎีกาที่ 1660/2511 กล่าวคือ มีผู้นำช้างไปล่ามไว้ใกล้กับสวนของจำเลยโดยจำเลยไม่รู้ กลางคืนช้างหลุดจากโซ่ พังรั้วสวนหนามเข้าไปในสวนของจำเลย ซึ่งมีบ้านพักของจำเลยกับคนงานปลูกอยู่.คนงานได้ยินเสียงหูกข้าวโพดจึงบอกจำเลย จำเลยถือปืนเดินไปคุยกับคนงาน จำเลยไล่จากไร่ข้าวโพดพบช้างอยู่กลางไร่ข้าวโพดห่างประมาณ 4 วา โดยไม่ทันรู้ตัวและกำลังเดินเข้ามาหาจำเลย จำเลยเข้าใจว่าเป็นช้างป่า ซึ่งยังมีอยู่ในป่าบริเวณไร่ของจำเลย จึงผลักคนงานให้หลบแล้วเอาปืนยิงช้างไป 2 นัดแล้ววิ่งหนี ดังนี้ ถือว่าการที่จำเลยยิงช้างของผู้เสียหาย เป็นการตัดสินใจโดยกระหนัด้วยความจำเป็นเพื่อให้พ้นจากภัยอันตรายที่ใกล้จะถึงตัวจำเลยกับคนงาน โดยจำเลยไม่สามารถหลีกเลี่ยงให้พ้นโดยวิธีอื่นได้ และการกระทำของจำเลยไม่เกินสมควรแก่เหตุ จำเลยจึงไม่ต้องรับโทษฐานทำให้เสียทรัพย์

โจทก์ฟ้องว่า จำเลยบังอาจใช้ปืนยิงช้างของผู้เสียหาย 2 นัดถูกปืนถูกช้างแก้วตาแตก และถูกที่ตะโพก ทำให้ช้างเสื่อมค่าผิดค่าเสียหายหนึ่งหมื่นบาท ขอให้ลงโทษตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 358, 33 และริบปีนของกลาง จำเลยให้การปฏิเสธความผิด และต่อสู้ว่า ช้างบุกเข้าไปในสวนทำลายพืชผล

ของจำเลยเสียหาย และจะทำร้ายคนงานกับจำเลย จำเลยจำเป็นต้องยิงเพื่อป้องกันตัวและทรัพย์สินกับคนงานของจำเลยพอสมควรแก่เหตุ ศาลชั้นต้นพิจารณาแล้วเห็นว่า จำเลยป้องกันสิทธิเกินกว่าเหตุมีความผิดฐานทำให้เสียทรัพย์ พิพากษาว่าจำเลยผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 358, 69 ให้ปรับ 500 บาท ทรัพย์สินของกลาง จำเลยอุทธรณ์ ศาลอุทธรณ์เห็นว่า จำเลยยิงด้วยความจำเป็นเพื่อให้จำเลยและคนงานของจำเลยพ้นจากอันตรายที่ใกล้จะถึง และไม่สามารถจะหลีกเลี่ยงให้พ้นได้พอสมควรแก่เหตุไม่ต้องรับโทษตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 67 พิพากษาแก้ให้ยกฟ้อง โจทก์ ปล่อยจำเลย คดีนี้ป็นของกลาง โจทก์ฎีกา

ศาลฎีกาเห็นว่า คนเลี้ยงช้างนำช้างของผู้เสียหายไปผูกไว้ห่างสวนของจำเลยประมาณ 100 วา กลางคืนช้างหลุดจากโซ่ล่าม พังรั้วลวดหนามเข้าไปในสวนของจำเลย ซึ่งมีพืชพรรณไม้ต่าง ๆ กับบ้านพักของจำเลยและคนงาน นายสุขคนงานของจำเลย ได้ยินเสียงหักข้าวโพดจึงบอกจำเลยโดยเข้าใจว่ามีสัตว์ป่าเข้ามาหักกินข้าวโพดในไร่จำเลยจึงเอาปืนถือติดมือไปด้วย เดินไปท่ามกลางไร่ข้าวโพดสูงท่วมศีรษะ และโดยไม่ทันรู้ตัวเมื่อจำเลยและคนงานโผล่ออกจากไร่ข้าวโพดมองเห็นช้างยืนอยู่ห่างเพียง 4 วา จำเลยเข้าใจว่าเป็นช้างป่าเพราะไม่รู้ว่ามีคนเอาช้างบ้านมาเลี้ยงไว้แถวไร่จำเลย จึงผลักให้นายสุขหลบแล้วยิงช้างไป 2 นัดทันที แสดงให้เห็นเจตนาของจำเลยว่าจะยิงโดยคาดคิดว่าเป็นช้างป่าซึ่งตามธรรมชาติย่อมดุร้ายอาจจะไล่ทำร้ายนายสุขและจำเลยได้ ระยะห่างระหว่างช้างกับนายสุขและจำเลยเพียง 3-4 วา นับว่ากระชั้นชิดมาก ช้างอาจจะวิ่งเล่นเข้าหาตัวนายสุขและจำเลยได้ในชั่ว 2-3 วินาที และต้นข้าวโพดไม่ใช่อุปสรรคที่จะทำให้ช้างไปได้ช้า ๆ หรือใช้เป็นที่ยึดบังได้ นายสุขและจำเลยอาจวิ่งหนีไม่พ้น การที่จำเลยยิงช้างของผู้เสียหายเป็นการตัดสินใจโดยกระตือรือร้นด้วยความจำเป็นเพื่อให้พ้นจากอันตรายที่ใกล้จะถึงตัวจำเลยและนายสุขคนงานของจำเลย โดยจำเลยไม่สามารถหลีกเลี่ยงให้พ้นโดยวิธีอื่นได้ การกระทำของจำเลยไม่เกินสมควรแก่เหตุ จำเลยจึงไม่ต้องรับโทษฐานทำให้เสียทรัพย์ พิพากษายืน ยกฎีกา โจทก์ ซึ่งถือว่าเป็นการกระทำทารุณกรรมสัตว์โดยไม่มีเหตุอันสมควร

จากแนวคำพิพากษาที่ได้กล่าวมาข้างต้นในเรื่องความจำเป็นเกี่ยวกับการทารุณกรรมสัตว์เพื่อป้องกันความเสียหายที่จะเกิดขึ้นแก่ทรัพย์สินนั้น ผู้เขียนมีความเห็นว่าในพระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมสัตว์และการจัดสวัสดิภาพของสัตว์ พ.ศ. 2557 มาตรา 21 (6) มีบทกำหนดเกี่ยวกับการฆ่าสัตว์ในกรณีที่มีความจำเป็นเพื่อป้องกันอันตรายแก่ชีวิตหรือร่างกายของมนุษย์หรือสัตว์อื่น หรือป้องกันความเสียหายที่จะเกิดแก่ทรัพย์สิน และในประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 381 และมาตรา 382 นั้น ไม่ได้มีบทกำหนดที่เกี่ยวกับความจำเป็นเกี่ยวกับการทารุณกรรมสัตว์เพื่อป้องกันความเสียหายที่จะเกิดขึ้นแก่ทรัพย์สินไว้ในประมวลกฎหมายอาญา เพราะในกฎหมายดังกล่าวกำหนดเพียงแก่เรื่องของผู้ที่กระทำการอันเป็นการทารุณกรรมต่อสัตว์ หรือฆ่าสัตว์โดยให้ได้รับทุกขเวทนามันไม่จำเป็น ถือว่ามีความผิดตามประมวลกฎหมาย

อาญาและต้องระวางโทษตามกฎหมายเท่านั้น ผู้เขียนจึงมีความเห็นว่า ควรที่จะให้บทบัญญัติที่เกี่ยวกับการทารุณกรรมสัตว์เพื่อป้องกันความเสียหายที่จะเกิดแก่ทรัพย์สินให้คงอยู่ต่อไปในพระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมสัตว์และการจัดสวัสดิภาพของสัตว์ พ.ศ. 2557 มาตรา 21 (6) และไม่ต้องบัญญัติเพิ่มเติมในเรื่องดังกล่าวในประมวลกฎหมายอาญา เพราะในพระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมสัตว์และการจัดสวัสดิภาพของสัตว์ พ.ศ. 2557 มาตรา 21 (6) ก็ถือว่ามีความเพียงพอแล้วในการบัญญัติบทลงโทษในพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าว

อีกทั้งเมื่อวิเคราะห์เหตุผลและความจำเป็นในการยกเว้นความรับผิดชอบในการทารุณกรรมสัตว์แล้ว ผู้เขียนเห็นว่ากฎหมายของประเทศไทยมุ่งลงโทษผู้กระทำโดยโทษจำคุกเพียงอย่างเดียว ซึ่งการกำหนดมาตรการอื่นเพื่อนำมาใช้ในการแก้ไขปัญหาเรื่องการทารุณกรรมสัตว์ เห็นว่าเมื่อกฎหมายเกี่ยวกับการป้องกันการทารุณกรรมต่อสัตว์นั้นล้นแล้วแต่มีการบัญญัติขึ้นเพื่อวัตถุประสงค์ในการให้ความคุ้มครองและป้องกันสัตว์จากความเจ็บปวดทุกข์ทรมาน อันเป็นผลมาจากการกระทำของมนุษย์ กฎหมายดังกล่าวได้บัญญัติขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์ประการอื่นอยู่ด้วย เช่น เพื่อส่งเสริมสวัสดิภาพสัตว์ในกลุ่มผู้เลี้ยงดู และดูแลสัตว์ ไม่ว่าจะเป็นการจัดการดูแล การปฏิบัติต่อสัตว์อย่างมีมนุษยธรรม เพื่อปรับปรุงระดับความสำนึกของสังคมเกี่ยวกับการคุ้มครองป้องกันการทารุณกรรมสัตว์ บทลงโทษของบุคคลที่กระทำการอันเป็นการทารุณกรรมสัตว์นั้นโดยส่วนใหญ่ประเทศต่าง ๆ จะใช้มาตรการในการลงโทษปรับและโทษจำคุกเป็นหลัก

ซึ่งเมื่อพิจารณากฎหมายของต่างประเทศ ในโลกแล้วย่อมเห็นได้ว่าในหลาย ๆ ประเทศนั้น ได้มีการบัญญัติมาตรการเพิ่มเติมนอกเหนือไปจากมาตรการในการลงโทษปรับและจำคุก ดังนั้นการที่กฎหมายมุ่งแต่เพียงลงโทษปรับหรือจำคุกแก่ผู้กระทำผิดเพียงอย่างเดียว จึงเป็นเพียงการแก้ปัญหที่ปลายเหตุเท่านั้น ไม่ใช่วิธีการในการที่จะนำมาซึ่งการแก้ไขปัญหาที่ต้นเหตุแห่งปัญหาแต่อย่างใด ในเห็นได้ว่าพระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ. 2557 ได้กำหนดให้ลงโทษทางอาญาสำหรับการกระทำความผิดฐานทารุณกรรมสัตว์กล่าวนั้น ตามมาตรา 31 กำหนดให้ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน 2 ปี หรือปรับไม่เกิน 40,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ ส่วนมาตรการอื่นนอกจากบทบัญญัติในการลงโทษปรับและจำคุกแล้ว มีเพียงบทบัญญัติตามมาตรา 33 ที่กำหนดให้กรณีศาลมีคำพิพากษาลงโทษบุคคลใดตามมาตรา 31 หรือมาตรา 32 แล้ว หากศาลเห็นว่าทำให้สัตว์นั้นยังอยู่ในความครอบครองของเจ้าของหรือผู้กระทำความผิดนั้นต่อไป สัตว์นั้นอาจถูกทารุณกรรมหรือได้รับการจัดสวัสดิภาพสัตว์ที่ไม่เหมาะสมอีก ศาลมีอำนาจสั่งห้ามมิให้เจ้าของหรือผู้กระทำความผิดนั้นครอบครองสัตว์ดังกล่าว และมอบสัตว์นั้นให้แก่หน่วยงานของรัฐหรือบุคคลที่เห็นสมควรเป็นผู้ครอบครองหรือดูแลสัตว์นั้นต่อไปก็ได้

เมื่อพิจารณากฎหมายของต่างประเทศที่เกี่ยวกับการคุ้มครองสัตว์ของต่างประเทศ กลับมีมาตรการอย่างอื่นอีกหลายหลายมาตรการนอกเหนือไปจากมาตรการในการสั่งห้ามครอบครองสัตว์ เช่น ประเทศสหรัฐอเมริกา ที่มีการใช้มาตรการในการให้ต้องชดเชยค่าเสียหายทางแพ่ง (Restitution) แก่เจ้าของสัตว์ (กรณีสัตว์นั้นมีเจ้าของ) ที่ได้รับความเสียหายจากการกระทำนั้น อีกทั้งยังมีมาตรการในการบังคับให้ชดเชยค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับสัตว์ซึ่งเกิดขึ้นในระหว่างมีการดำเนินคดีทารุณกรรมสัตว์ให้กับองค์กรหรือบุคคล ซึ่งให้ที่พัก ดูแล และให้การรักษาทางการแพทย์แก่สัตว์ซึ่งถูกทารุณกรรมที่ได้รับมอบอำนาจตามกฎหมาย ให้ดูแลและเลี้ยงดูสัตว์นั้น ทั้งนี้ไม่ว่าสัตว์ตัวดังกล่าวจะมีเจ้าของหรือไม่ก็ตาม มาตรการในการประเมินและรักษาอาการทางจิต (Psychological or Psychiatric Evaluation and/or Counseling) มลรัฐโคโลราโด มาตรการในการที่จะต้องบริการสังคม (Community Service) รัฐเนวาด้า มาตรการในการคุมประพฤติ ผู้กระทำความผิด (Probation)

จากกรณีดังกล่าว ผู้เขียนเห็นได้ว่าพระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ. 2557 ที่ใช้บังคับในการให้ความคุ้มครองในสวัสดิภาพของสัตว์นั้นยังไม่มีมีการบัญญัติถึงมาตรการที่เป็นวิธีการอย่างอื่นในการที่จะนำมาซึ่งการแก้ไขปัญหาการทารุณกรรมสัตว์ที่เป็นต้นเหตุที่แท้จริงแห่งปัญหาโดยเฉพาะในการแก้ไข ซึ่งมาตรการอื่น ๆ นอกเหนือไปจากการลงโทษปรับและจำคุกที่กล่าวมาในหัวข้อข้างต้นนั้น ถือได้ว่าเป็นมาตรการที่กฎหมายสมควรที่จะบัญญัติขึ้นใช้บังคับขึ้น เพื่อเป็นตัวเลือกรายหนึ่งให้ศาลสามารถใช้ดุลพินิจในการที่จะนำมาใช้มาตรการเหล่านั้นมาใช้เพื่อความเหมาะสมในแต่ละคดีได้